

การบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง
สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดนครศรีธรรมราช
Administrative Management According to Trisikkha
Principle in Wat Chaeng General Education School under
Nakhon Si Thammarat Provincial Education Office,
Nakhon Si Thammarat Province

¹สมชาย พูลพงศ์, ²พระมหาสุพจน์ สุเมโธ,

³พระครูพิจิตรศุภการและ ⁴วันฉัตร ทิพย์มาศ,

¹Somchai Poonpong, ²Phramahasupot Sumedho

³Phrakhru Pichitsupakarn and ⁴Wanchat Thippamas

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

⁴วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณอาชีวศึกษา, ประเทศไทย

^{1,2,3}Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

⁴Vocational Technology Thaksin College, Thailand.

¹Somchai @gmail.com, ⁴smdamurai@gmail.com

Received May 10, 2020; Revised July 12, 2020; Accepted August 25, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราชครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1) เพื่อเพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการของในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาใน

โรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้จากผลการวิจัยสามารถสรุปผล อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะผลการศึกษาวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช 4 ด้าน คือ 1. ด้านวิชาการ 2. ด้านงบประมาณ 3. ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4. การบริหารทั่วไป นำมาประยุกต์ใช้กับรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาใน 3 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นศีล คือการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ กติกา 2) ขั้นสมาธิ การมีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการทำงาน 3) ขั้นปัญญา การนำเอาผลของการปฏิบัติเพื่อนำมาวิเคราะห์ วิจัย เป็นแนวทางการบริหาร จัดการเป็นเลิศ สร้างเป็นองค์ความรู้หรือนวัตกรรมทางการศึกษา

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, หลักไตรสิกขา, โรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง

Abstract

The main purposes of the research on Administrative Management According to Trisikkha Principle in Wat Chaeng General Education School under Nakhon Si Thammarat Provincial Education Office included: 1) to study the administrative management context of Wat Chaeng General Education School under Nakhon Si Thammarat Provincial Education Office; 2) to study the administrative management according to Trisikkha Principle of Wat Chaeng General Education School under Nakhon Si Thammarat Provincial Education Office; and 3) to present the administrative management model according to Trisikkha Principle of Wat Chaeng General Education School under Nakhon Si Thammarat Provincial Education Office. This research used qualitative research method by gathering information through in-depth interviews, studying related documents and researches. The results could be concluded, discussed and presented. The study results revealed the 4 aspects of the administrative management of Wat Chaeng General Education School under Nakhon Si Thammarat Provincial Education Office including: 1)

academic aspect; 2) budgeting aspect; 3) personnel management aspect; and 4) general administration aspect. The four aspects were applied with the administrative management model according to Trisikkha Principle in 3 steps as the following: 1) the precepts level i.e. the observation and practice according to the rules and regulations; 2) the meditation level i.e. the committed and attentive working; and 3) wisdom level i.e. bringing the results of the practice to analyze and investigate in order to find the guidelines for administration and best practice as a constructive knowledge or innovation in education.

Keywords: Administrative Management, Trisikkha Principle, Wat Chaeng General Education School

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันได้ประสบกับปัญหาต่างๆ มากมายหลายด้าน เช่น ปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมที่รุนแรงและซับซ้อน ปัญหาเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและอื่นๆ อีกมากมายโดยเฉพาะการขาดศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาระดับชาติ เนื่องจากบ้านเมืองและบริบทของสังคมไทยเปลี่ยนไปมาก การพัฒนาประเทศก็เปลี่ยนตามไป การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและส่งเสริมบทบาทของครอบครัวและชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีสันติสุขอย่างยั่งยืนได้นั้น ต้องพัฒนาคุณภาพของสังคมไทย โดยดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เร่งพัฒนาวិทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนาและนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้าน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560–2564), 2559:24) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เปิดกว้างให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9(6) ว่า “การมีส่วนร่วมของบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น” แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) มีเป้าหมาย “มุ่งเน้นสร้างผู้เรียนให้มีทักษะ

และคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย มีทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560,14)

การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เป็นการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์เน้นการบูรณาการองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบด้านพฤติกรรม องค์ประกอบด้านจิตใจ องค์ประกอบด้านปัญญา หลักการเรียนรู้ทั้ง 3 แก่นนี้ มีลักษณะเป็นหลักและแนวปฏิบัติที่บูรณาการของการพัฒนามนุษย์ในพระไตรปิฎก เรียกว่าไตรสิกขา หมายถึงการฝึกหัดอบรมกาย วาจาและจิตของมนุษย์ให้สามารถค้นพบและควบคุมตนเองโดยใช้ปัญญา เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น (สุรพงษ์ ชูเดช, 2534:28) พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ได้ให้หลักคิดว่า “มนุษย์เป็นสัตว์ที่ต้องฝึก หมายความว่า การดำเนินชีวิตเพื่อให้อยู่ได้และการอยู่ดีของมนุษย์แทบไม่มีอะไรเลยที่ได้มาแบบเปล่าๆ แต่ล้วนได้มาด้วยการศึกษาเรียนรู้ฝึกหัดพัฒนาขึ้นมาทั้งสิ้นโดยต่างจากสัตว์อื่นทั่วไปที่ดำเนินชีวิตได้ด้วยสัญชาตญาณ แทบไม่ต้องเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนา เพราะมนุษย์เป็นสัตว์ที่ฝึกได้หมายความว่า การที่เรียนรู้ฝึกหัดพัฒนาได้นี้เป็นความพิเศษของมนุษย์ ซึ่งทำให้มนุษย์มีชีวิตที่ดีงาม ประเสริฐ เลิศล้ำ จนแทบจะเป็นอะไรได้ทุกอย่าง อย่างที่ท่านว่า ฝึกตนจนประเสริฐเลิศกว่าเทวดา แม้กระทั่งพระพรหม ก็เคารพนับไหว ต่างจากสัตว์อื่นทั่วไปที่เกิดมาด้วยสัญชาตญาณอย่างไร ก็ตายไป ด้วยสัญชาตญาณอย่างนั้น” (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2537:13)

โรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นโรงเรียนประเภทการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เป็นโรงเรียนเอกชนที่วัดเป็นผู้ถือใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 มาตรา 15 (1) และ (3) ที่วัดเป็นผู้รับใบอนุญาต โดยมีคณะสงฆ์ พระภิกษุเป็นผู้บริหาร ดำเนินการ และเป็นเจ้าของ จัดการเรียนการสอน เพื่อให้บริการประชาชน"ด้านการศึกษาสงเคราะห์"ตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ม.1-6) ทั้งสายวิทย์-คณิต สายศิลป์ เป็นโรงเรียนต้นแบบประเภทการจัด การศึกษาสงเคราะห์ ให้แก่บุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส (ผ่องศิริ เรืองตระกูล, 2544:19) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้ออกนโยบายและแผนงานให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จึงได้เพิ่มเติมนโยบายการพัฒนาการศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้า และเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพสูงขึ้นจากเดิมมาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยเฉพาะให้การสนับสนุนถึง ร้อยละ 100 ตามแนวทางของบัตร

อุดหนุนค่าเล่าเรียน ทำให้โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีหลักประกันความมั่นคงด้านการเงินจากรัฐผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูซึ่งเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติงานใน โรงเรียน จำเป็นที่ต้องมีแนวความคิดและหลักการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และการเปลี่ยนแปลงของโลกด้วย จึงจะทำให้การพัฒนาโรงเรียนประสบผลสำเร็จได้ (อุดม ชำนิ, 2553 :5)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารโรงเรียนมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาทางพระพุทธศาสนา เสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาของโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง โรงเรียนประเภทการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีความรู้ในการดำเนินชีวิต อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary investigation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพ

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposeful Selection) เป็นการเลือกแบบไม่มีโครงสร้างที่เคร่งครัด มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการที่ไม่ซับซ้อนเพื่อให้ได้ตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้สำหรับแนวคิด จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เลือกมีลักษณะเป็น “Information-rich case” คือมีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มาก และสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุด ซึ่งจะมีความหมายต่อจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษา เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 10 รูป/คน นำมาวิเคราะห์ สรุปการบริหารจัดการในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ขั้นตอนการศึกษาการบริหารจัดการ

นำข้อมูลการบริหารจัดการในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ไปสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน แล้วนำข้อมูลมาร่างรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

3. ขั้นตอนการนำเสนอ

นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้เอกสารแนวสนทนากลุ่ม ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม โดยมีการบันทึกภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง เทปเสียงและการจดบันทึก

ผลการวิจัย

การบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช นำข้อมูลมาร่างรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช และเสนอรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขา สรุปได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักการศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ จำแนกเป็น 1) ด้านหลักสูตร มีการคำนึงถึง 3 ปัจจัยหลัก คือ การสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วมงาน การเสนอนวัตกรรมที่น่าสนใจ และทำให้ผู้มีส่วนร่วมมีอิสระไม่รู้สึกรู้สึกถูกควบคุมมากเกินไป ตลอดจนปัจจัยที่เอื้ออำนวย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนสนับสนุน ตลอดจนทรัพยากร ข้อมูล เวลาที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานร่วมกัน เป็นปัจจัยที่จะส่งผลให้การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีอิสระในการจัดการเรียนการสอนและประสบการณ์แก่ผู้เรียน มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นสำคัญในบางวิชา การได้รับการนิเทศจากฝ่ายบริหารและวิชาการ เป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้ปกครองและชุมชนได้ว่าผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด และเกิดสมรรถนะสำคัญ ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 3) การประเมินผลการเรียน โรงเรียนยังประสบกับปัญหาการประเมินจากหน่วยงานภายนอกที่มีตัวชี้วัดหลากหลายและบางตัวชี้วัดไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

1.2 การบริหารงานบุคคล การสรรหาครูและบุคลากรทางการศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก สามารถหาได้ตามความต้องการของสถานศึกษา แต่ปฏิบัติงานได้ในระยะเวลาอันสั้น เพราะต้องการออกไปสอบบรรจุเป็นข้าราชการ เกิดผลกระทบต่อการบริหารจัดการในด้านต่างๆ พอสมควร

1.3 การบริหารงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารและจัดการศึกษาให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในทุกๆ ด้าน เพื่อให้การบริหารงบประมาณหรือการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนเป็นไปอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด ตลอดจนมีความสามารถในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา โดยการนำเอาหลักการและทฤษฎีการบริหาร มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รู้ขอบข่ายหน้าที่และงานที่ต้องปฏิบัติ สามารถนำความรู้ความสามารถนั้นไปประยุกต์ใช้ในงานได้เป็นอย่างดี ประกอบกับต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเงิน การบัญชีและการงบประมาณเป็นอย่างดีอีกด้วย

1.4 การบริหารทั่วไป มีการกำกับดูแล การวางแผน การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการศึกษา การประสานงานและการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ในภาพรวมเชิงนโยบายและการบริหารจัดการ ในทางปฏิบัติ สถานศึกษามีการบริหารจัดการเป็นไปตามบริบท ขนาด และความพร้อม และความสามารถของสถานศึกษา แต่โดยภาพรวมมีความขาดแคลนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ทั้งด้านวิชาการ ครูและบุคลากร งบประมาณ ที่ต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากต้นสังกัดและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

2. ขั้นตอนการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการดำเนินการบริหารจัดการและ 4) การติดตามผลและประเมินผล

2.1 หลักการและเหตุผล

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด มีสิทธิหน้าที่หรืออำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และขอบเขตวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งที่กำหนดไว้ในกฎหมาย คือ เป็นส่วนราชการที่มีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ดังนั้นการนำเอาไตรสิกขามาเป็นหลักในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น

2.2 วัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการ

1) เพื่อสรุปกระบวนการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านบริหารงานทั่วไป

2) เพื่อนำไปสู่รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขา

2.3 การบริหารจัดการ

องค์ประกอบการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา นำไปสู่รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขา ดังนี้

ตารางที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบ	รูปแบบย่อย	แนวทาง/วิธีการ บริหารจัดการ
การบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช	1. การบริหารด้านวิชาการตามหลักไตรสิกขา (ศีล)	การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ กติกาในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ประกอบด้วย - ระเบียบการจัดทำหลักสูตร หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรกลุ่มสาระรายวิชา - ระเบียบการจัดการเรียนการสอน - ระเบียบการประเมินพัฒนาการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน - ระเบียบการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน - ระเบียบการวัดผลประเมินผล - จรรยาบรรณวิชาชีพครู - แบบประเมินการปฏิบัติงานในสถานศึกษา - และระเบียบการนิเทศภายใน
	1. การบริหารด้านวิชาการตามหลักไตรสิกขา (สมาธิ)	การดำเนินการ ประกอบไปด้วย - การจัดทำหลักสูตร - การกำหนดเนื้อหาและตัวชี้วัด - การจัดทำแผนการสอน - การจัดกิจกรรมการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ - การประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนที่สอดคล้องกับสภาพจริง - การจัดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม - การจัดทำแบบวิเคราะห์ผู้เรียน - การใช้วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน - การจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียน - การใช้สื่อเทคโนโลยี การนิเทศภายใน
	1. การบริหารด้านวิชาการตามหลักไตรสิกขา (ปัญญา)	ประสิทธิผลของงานประกอบด้วย - ผลการประเมินการใช้หลักสูตร - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน - ผลการนิเทศภายใน - การนำผลการประเมิน ผลการนิเทศภายในที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อนำไปวิจัย พัฒนา สร้างองค์ความรู้และเผยแพร่ต่อสาธารณชน
การบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช	2.การบริหารด้านงบประมาณตามหลักไตรสิกขา (ศีล)	- การดำเนินการตามกฎ ระเบียบเกี่ยวกับการเงินและพัสดุอย่างเคร่งครัด
	2. การบริหารด้านงบประมาณตามหลักไตรสิกขา (สมาธิ)	- การสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหารทุก ๆ ด้าน ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการและแรงจูงใจ ที่เป็นส่วนเริ่มต้นและเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์กร

		- นำเอาปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารทุกประเภท มาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เนื่องจากใน กระบวนการจะมีระบบย่อย ๆ รวมกันอยู่หลายระบบครบ วงจร ตั้งแต่การบริหาร การจัดการ การนิเทศ การวัดและ การประเมินผล การติดตามตรวจสอบ เป็นต้น เพื่อให้ ปัจจัยทั้งหลายเข้าไปสู่กระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
	2. การบริหารด้านงบประมาณ ตามหลัก ไตรสิกขา (ปัญญา)	- ผลที่เกิดจากกระบวนการของการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
การบริหารจัดการตามหลัก ไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญ ศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนัก การ ศึกษา จังหวัด นครศรีธรรมราช	3. การบริหารด้านบุคคล ตามหลักไตรสิกขา (ศีล)	- ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องปฏิบัติระเบียบการ บริหารงานบุคคลของสถานศึกษา และต้องปฏิบัติตาม จรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด
	3. การบริหารด้านบุคคล ตามหลักไตรสิกขา (สมาธิ)	- ประยุกต์ใช้การบริหารและพัฒนาบุคลากรใน 3 ด้าน คือ พฤติกรรม จิตใจและปัญญา - สนับสนุนให้บุคลากร ให้เกิดความเจริญงอกงามตาม ลักษณะแห่งปัญญาวัตรธรรม 4 ประการ ได้แก่ 1. สัมป วิสสังเสวะ หมายถึง การอยู่ใกล้คนดี ใกล้ผู้รู้ มีครู อาจารย์ ดี มีข้อมูล มีสื่อที่ดี 2. สัทธัมมัสสวนะ หมายถึง เอาใจใส่ ศึกษาโดยมีหลักสูตร การเรียนการสอนที่ดี 3. โยนิโส มนสิการ หมายถึง มีกระบวนการคิดวิเคราะห์พิจารณาหา เหตุผลที่ดีและถูกวิธี 4. อัมมานาธัมมปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตได้ถูกต้องเหมาะสม - ติดตาม ตรวจสอบ ดูแลให้บุคลากร ปฏิบัติงานตามที่มอบหมาย ตามระเบียบปฏิบัติอย่าง สม่าเสมอ
	3. การบริหารด้านบุคคล ตามหลักไตรสิกขา (ปัญญา)	- นำผลการปฏิบัติสู่การบริหารจัดการที่ดี มีทรัพยากร บุคคลที่มีคุณภาพ
การบริหารจัดการตามหลัก ไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญ ศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนัก การศึกษาจังหวัด นครศรีธรรมราช	4. การบริหารด้านบริหาร ทั่วไปตามหลักไตรสิกขา (ศีล)	- การปฏิบัติงานตามการจัดระบบการบริหารองค์กร
	4. การบริหารด้านบริหาร ทั่วไป ตามหลักไตรสิกขา (สมาธิ)	- ตั้งเป้าหมายการดำเนินงาน เพื่อบรรลุผลตามมาตรฐาน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล จัดการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล - ดำเนินการกิจงานครอบคลุมงานสำนักงาน การพัฒนา ระบบเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศ เครือข่ายการศึกษา และงานอาคารสถานที่

		- อำนวยความสะดวกให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในแต่ละส่วนงานของสถานศึกษา ผ่านการตรวจสอบดูแลตามกำหนดและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาในส่วนงาน
	4. การบริหารด้านบุคคลตามหลักไตรสิกขา (ปัญญา)	- นำระบบ ระเบียบการปฏิบัติงานของแต่ละส่วนงานมาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาให้เป็นระบบการบริหารจัดการที่สมบูรณ์

2.4 การติดตามผลและประเมินผล

1) แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง โรงเรียนประเภทการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2) กำหนดปฏิทินผลการประเมินการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง โรงเรียนประเภทการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3) การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนกระบวนการบริหารจัดการ จึงควรใช้การประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) ร่วมกับการประเมินด้วยวิธีการอื่นและกำหนดเกณฑ์การประเมิน(Rubrics) ให้สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับกระบวนการทำงาน

4) การสังเกตพฤติกรรม เป็นการเก็บข้อมูลจากการดูการบริหารจัดการในแต่ละด้าน การสังเกตโดยอาจใช้เครื่องมือ เช่น แบบมาตราประมาณค่า แบบตรวจสอบรายการ สมุดจดบันทึก เพื่อประเมินตามตัวชี้วัด และควรสังเกตหลายครั้ง หลายสถานการณ์ และหลายช่วงเวลาเพื่อขจัดความลำเอียง

5) การสนทนา เป็นการสื่อสาร 2 ทางอีกประเภทหนึ่ง ระหว่างผู้บริหารกับครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถดำเนินการเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้โดยทั่วไปมักใช้อย่างไม่เป็นทางการเพื่อติดตามตรวจสอบกระบวนการทำงานเป็นข้อมูลสำหรับพัฒนาวิธีการนี้อาจใช้เวลาแต่มีประโยชน์ต่อการค้นหา วินิจฉัยข้อปัญหาตลอดจนเรื่องอื่นๆที่อาจเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขา

3.ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช กระบวนการ

จัดการบริหารดังนี้ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการดำเนินการบริหารจัดการ ดังนี้

3.1 หลักการและเหตุผล

พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนเกี่ยวกับการศึกษาอยู่จำนวนมาก หลักคำสอนเหล่านี้หากได้นำมาศึกษาวิเคราะห์ อธิบาย ตีความจัดทำเป็นหลักวิชาการ บูรณาการให้เข้ากับยุคสมัยแล้ว ก็จะสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารการศึกษาและพัฒนามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกทางหนึ่งด้วย จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนา มาเป็นเวลานานประกอบกับได้มีประสบการณ์และมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในระยะหนึ่งในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา นี้ได้มีการบริหารการศึกษาโดยนำหลักของไตรสิกขามาเป็นเครื่องมือในการบริหารการศึกษา และสร้างเป็นรูปแบบ (Model) ของการบริหารการศึกษาขึ้นมา โดยตั้งชื่อรูปแบบการบริหารการศึกษาแบบนี้ว่า “รูปแบบการบริหารการศึกษาโดยใช้หลักของไตรสิกขา”

3.2 วัตถุประสงค์การบริหารจัดการ

1) เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

2) เพื่อให้สถานศึกษาต่าง ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

3.3 จากตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิในรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง เป็นการบริหารจัดการเชิงระบบ

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง มีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ

1.1 การบริหารจัดการวิชาการ แบ่งเป็น 4 ด้านคือ ด้านหลักสูตร โรงเรียนมีอิสระในการจัดทำหลักสูตรได้ด้วยตนเอง แต่ก็พบว่า หลักสูตรแกนกลางมีสาระค่อนข้างมากและไม่ยืดหยุ่นเพียงพอที่จะให้โรงเรียนเลือกปฏิบัติได้เท่าที่ควร โรงเรียนที่มีผู้บริหารและครูที่มีความรู้ ความสามารถ อุทิศตน มุ่งมั่น ตั้งใจ และมีเครือข่ายความร่วมมือ และหรือการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถจัดและพัฒนาการศึกษาได้สอดคล้องความต้องการของชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมเสนอความต้องการ ร่วมดำเนินการ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมจัดการเรียนการสอน และร่วมติดตามประเมินผล โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้สัมฤทธิ์ผล และเป็นที่ยังพอใจของชุมชนจนกลายเป็นการชื่นชมผลสำเร็จร่วมกัน โดยไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากหน่วยเหนือหรือต้นสังกัดเท่าที่ควร สะท้อนถึงศักยภาพในการบริหารจัดการของโรงเรียนระดับหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของสรวดี เฟื่องศรีโคตร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย” ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. หลักการและแนวคิด ได้แก่ การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วน และการมีข้อตกลงร่วมกันในการทำงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง 2. วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาเด็ก พัฒนาผู้ปกครองและพัฒนาโรงเรียน 3. ลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมี 2 แบบ ได้แก่ แบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ 4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมประเมินผล 5. บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการอาสาสมัคร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจ และด้านการร่วมมือกับชุมชน 2) ผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย พบว่า รูปแบบ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก กับผู้เรียนเป็นสำคัญมีน้อย อย่างไรก็ตาม ก็มีแนวโน้มของการจัดการเรียนการสอนจากการปฏิบัติจริงมากขึ้นโดยเฉพาะ ได้รับการนิเทศจากฝ่ายบริหารและวิชาการ (สรวดี เฟื่องศรีโคตร, 2554 :14)

การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพต้องสร้างความมั่นใจให้ผู้ปกครองและชุมชนได้ว่าผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด และเกิดสมรรถนะสำคัญ ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยกนกวรรณ อินทร์น้อย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน” ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญในด้านความสามารถในการแก้ปัญหา

อาจเนื่องมาจาก องค์การแต่ละแห่งย่อมประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย หลายกลุ่ม มาอยู่รวมกัน ต่างคนต่างมีความคิดเห็น มีทัศนคติที่แตกต่างกันออกไป ย่อมอาจทำให้เกิดความขัดแย้งในเรื่องความคิดขึ้นได้ เกิดปัญหาต่าง ๆ ได้ขึ้นได้ เมื่อเกิดความขัดแย้ง ย่อมส่งผลให้การทำงานเกิดอุปสรรค ไม่ราบรื่น แต่ผู้บริหารต้องพยายามขจัดความขัดแย้ง ที่เกิดเกิดขึ้นนี้ให้ได้หรือให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและสุดท้ายแล้ว ทั้งผู้บริหารและบุคลากรย่อมต้องช่วยกันแก้ไขสถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี เพื่อให้องค์การดำเนินงานต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เมื่อเกิดประสิทธิผลขึ้น ย่อมส่งผลที่ดีต่อนักเรียน บุคลากร องค์การและประเทศชาติต่อไป (กนกวรรณ อินทร์น้อย, 2553 :76)

การประเมินผลการเรียน มีการแบ่งการวัดและประเมินผลการเรียน ออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ ในการประเมินผลการเรียนสอน ครูมีหน้าที่ประเมินผลการเรียน ภายใต้การอนุมัติของสถานศึกษา โดยสามารถใช้วิธีการที่หลากหลาย การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนเป็นรายภาค/ปี การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 การบริหารงานบุคคล ครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในเชิงนโยบาย การบริหาร การพัฒนา และการติดตามประเมินผล การสรรหาครูและบุคลากรทางการศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก สามารถหาได้ตามความต้องการของสถานศึกษา แต่ติดปัญหาตรงที่ครูส่วนใหญ่จะเป็นครูที่เพิ่งจบใหม่กำลังหางานทำ และเมื่อได้ทำการสอนก็สามารถทำได้ดีเพราะนักเรียนน้อย การจัดการเรียนการสอนจึงเป็นไปด้วยดี แต่ทำได้ในระยะเวลาที่ไม่นานนักเพราะต้องการออกไปสอบบรรจุเป็นข้าราชการ ทำให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนครูกลางคัน ทำให้กระทบต่อการบริหารจัดการพอสมควร

1.3 การบริหารงบประมาณ การบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่มีอิสระ มีความยืดหยุ่น และความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณของตนเองตามที่ได้รับจัดสรร ตลอดจนเงินนอกงบประมาณที่ได้มาจากแหล่งต่างๆ เพื่อให้การบริหารงบประมาณหรือการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนเป็นไปอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม การที่จะบริหารงบประมาณของโรงเรียน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

ประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นที่ต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา และการบริหารงบประมาณเป็นอย่างดี ตลอดจนมีความสามารถในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน โดยการนำเอาหลักการและทฤษฎีการบริหาร มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รู้ขอบข่ายหน้าที่และงานที่ต้องปฏิบัติ สามารถนำ ความรู้ความสามารถนั้นไปประยุกต์ใช้ในงานได้เป็นอย่างดีอีก ประกอบกับต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเงิน การบัญชีและการงบประมาณเป็นอย่างดีอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล หลักคำ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงบประมาณงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2” พบว่า 1) สภาพการบริหารงบประมาณงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับพบดังนี้ การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารสินทรัพย์ และการรายงานการเงินและผลการดำเนินงาน โรงเรียนขนาดกลางโดยรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบดังนี้ การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การวางแผนงบประมาณ และการรายงานการเงินและผลการดำเนินงาน 2) โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลางมีสภาพการปฏิบัติงานการบริหารงบประมาณงบประมาณแตกต่างกันในด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต ด้านการบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ และด้านการควบคุมภายในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง (นฤมล หลักคำ, 2554 :109)

1.4 การบริหารทั่วไป มีการกำกับดูแล การวางแผน การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการศึกษา การประสานงานและการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ในภาพรวมเชิงนโยบายและการบริหารจัดการในทางปฏิบัติ สถานศึกษามีการบริหารจัดการเป็นไปตามบริบท ขนาด และความพร้อมและความสามารถของสถานศึกษา แต่โดยภาพรวมมีความขาดแคลนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ทั้งด้านวิชาการ ครูและบุคลากร งบประมาณ ที่ต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากต้นสังกัดและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

2. รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า

2.1 การบริหารจัดการด้านวิชาการตามหลักไตรสิกขา มีแนวทาง/วิธีบริหารจัดการ ดังนี้

1) ขั้นศีล ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ กติกาในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ประกอบด้วย ระเบียบการจัดทำหลักสูตร หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรกลุ่มสาระรายวิชา ระเบียบการจัดการเรียนการสอน ระเบียบการประเมินพัฒนาการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระเบียบการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน ระเบียบการวัดผลประเมินผล จรรยาบรรณวิชาชีพครู แบบประเมินการปฏิบัติงานในสถานศึกษาและระเบียบการนิเทศภายใน

2) ขั้นสมาธิ ได้แก่การดำเนินกิจกรรมในด้านวิชาการด้วยความมุ่งมั่นเอาใจใส่ (สมาธิ) ประกอบไปด้วย การจัดทำหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาและตัวชี้วัด การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนที่สอดคล้องกับสภาพจริง การจัดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม การจัดทำแบบวิเคราะห์ผู้เรียน การใช้วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียน การใช้สื่อเทคโนโลยี และการนิเทศภายใน

3) ขั้นปัญญา ได้แก่ การนำผลการประเมิน ตรวจสอบ นิเทศ การดำเนินการงานมาวิเคราะห์ ปรับปรุง พัฒนาเพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้หรือนวัตกรรม ประกอบไปด้วย ผลการประเมินการใช้หลักสูตร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ผลการนิเทศภายใน

2.2 การบริหารจัดการด้านงบประมาณตามหลักไตรสิกขา มีแนวทาง/วิธีบริหารจัดการ ดังนี้

1) ขั้นศีล ได้แก่การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ กติกาในการบริหารจัดการด้านงบประมาณ ประกอบด้วย การดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบเกี่ยวกับการเงินและพัสดุอย่างเคร่งครัด

2) ขั้นสมาธิ ได้แก่การดำเนินกิจกรรมในด้านงบประมาณด้วยความมุ่งมั่นเอาใจใส่ (สมาธิ) ประกอบไปด้วย การสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหารทุก ๆ ด้าน ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การเสริมแรงจูงใจ ซึ่งเริ่มต้นและเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์กร การนำเอาปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารทุกประเภทมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เนื่องจากในกระบวนการจะมีระบบย่อย ๆ รวมกัน

อยู่หลายระบบครบวงจร ตั้งแต่การบริหาร การจัดการ การนิเทศ การวัดและการประเมินผล การติดตามตรวจสอบ เป็นต้น เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าไปสู่กระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) **ชั้นปัญญา** ได้แก่ การนำผลการประเมิน ตรวจสอบ นิเทศ การดำเนินงานมาวิเคราะห์ ปรับปรุง พัฒนาเพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้หรือนวัตกรรม ประกอบไปด้วย ผลที่เกิดจากกระบวนการของการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนสามัญศึกษาวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดนครราชสีมา ในหลักการบริหารจัดการบริหาร โดยทั่วไปตามหลักไตรสิกขา มีแนวทาง/วิธีบริหารจัดการ ดังนี้ 1) **ชั้นศีล** ได้แก่การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ กติกาในการบริหารจัดการด้านงบประมาณ ประกอบด้วย การปฏิบัติงานตามการจัดระบบการบริหารองค์กร 2) **ชั้นสมาธิ** ได้แก่การดำเนินกิจกรรมในด้านงบประมาณด้วยความมุ่งมั่นเอาใจใส่ (สมาธิ) ประกอบไปด้วย การตั้งเป้าหมายการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลตามมาตรฐานที่กำหนด มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดำเนินการกิจงานครอบคลุมงานสำนักงาน การพัฒนาระบบเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศ เครือข่ายการศึกษา และงานอาคารสถานที่ อำนวยความสะดวกการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในแต่ละส่วนงานของสถานศึกษา ผ่านการตรวจสอบดูแลตามกำหนด และสนับสนุนให้เกิดการพัฒนางานในแต่ละส่วนงาน 3) **ชั้นปัญญา** ได้แก่ การนำผลการประเมิน ตรวจสอบ นิเทศ การดำเนินงานมาวิเคราะห์ ปรับปรุง พัฒนาเพื่อให้เกิดองค์ความรู้หรือนวัตกรรม ประกอบไปด้วย นำระบบ ระเบียบการปฏิบัติงานของแต่ละส่วนงานมาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาให้เป็นระบบการบริหารจัดการที่สมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ อินทร์น้อย. (2553), *กระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2. บัณฑิตศึกษา: มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2560), *แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี พ.ศ.2560–พ.ศ.2579.*
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- นฤมล หลักคำ. (2554), *การบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2.*
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ผ่องศิริ เรืองตระกูล. (2544), “*การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของโรงเรียน เอกชนการกุศล ของวัดในพระพุทธศาสนา ลำปาง*”.บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564). (2559), สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2537), *การศึกษาเพื่ออารยธรรมที่ยั่งยืน.* กรุงเทพฯ: บริษัท
สหธรรมิก จำกัด.
- สราวุธ เพ็งศรีโคตร. (2554), *รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
ปฐมวัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สุพงษ์ ชูเดช. (2534), *ผลของการอบรมตามแนวไตรสิกขาโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป
ประกอบการสอนตามหลักไตรสิกขา เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่ม
สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.*
บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อุดม ขำนิ. (2553), *สำนักงานกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา. โรงเรียน
พินิจประสาธน์อำเภอมือง จังหวัดพะเยา. ปราจินบุรี: เจตนารมณัณท์.*